

RÅDETS DIREKTIV 2002/8/EG

av den 27 januari 2003

om förbättring av möjligheterna till rättslig prövning i gränsöverskridande tvister genom fastställande av gemensamma minimiregler för rättshjälp i sådana tvister

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artiklarna 61.c och 67 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾,med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾,

och av följande skäl:

- (1) Europeiska unionen har som mål att upprätthålla och utveckla ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, där den fria rörligheten för personer garanteras. För att successivt kunna upprätta ett sådant område kommer gemenskapen att anta bland annat de åtgärder rörande civilrättsligt samarbete som har gränsöverskridande följder och är nödvändiga för att den inre marknaden skall fungera väl.
- (2) I enlighet med artikel 65 c i fördraget skall sådana åtgärder omfatta undanröjande av sådant som hindrar civilrättsliga förfaranden från att fungera väl, om nödvändigt genom att främja förenligheten mellan civilprocessrättsliga regler som är tillämpliga i medlemsstaterna.
- (3) Europeiska rådet i Tammerfors den 15–16 oktober 1999 uppmanade rådet att upprätta miniminormer för att säkerställa en tillräckligt hög nivå på rättshjälp i gränsöverskridande fall i hela unionen.
- (4) Alla medlemsstater är avtalsslutande parter i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna av den 4 november 1950. De frågor som avses i detta direktiv skall behandlas i enlighet med denna konvention och då i synnerhet principen om båda parternas likställdhet i en tvist.
- (5) Direktivet syftar till att i gränsöverskridande tvister främja användningen av rättshjälp till personer som saknar tillräckliga medel, om denna hjälp är nödvändig för att ge dem en faktisk möjlighet att få sin sak prövad inför domstol. Den allmänt erkända rätten att få sin sak prövad inför domstol bekräftas i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- (6) Det faktum att en person som i egenskap av kalande eller svarande är inblandad i en tvist saknar tillgångar bör inte, lika lite som svårigheter i samband med tvister som har gränsöverskridande följder, utgöra hinder för den faktiska möjligheten till rättslig prövning.
- (7) Eftersom målen för detta direktiv inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (8) Direktivets huvudsakliga syfte är att garantera en tillräcklig rättshjälpsnivå i gränsöverskridande tvister genom att fastställa vissa gemensamma miniminormer för rättshjälpen vid sådana tvister. Ett rådsdirektiv är det rättsliga instrument som är bäst lämpat för detta ändamål.
- (9) Direktivet gäller för gränsöverskridande tvister på privaträttens område.
- (10) Alla personer som är inblandade i en privaträttslig tvist som omfattas av detta direktiv måste kunna hävda sina juridiska rättigheter, även om de på grund av sin privatekonomiska situation inte kan bära rättegångskostnaderna. Rättshjälpen anses vara tillräcklig om den ger rättshjälpsmottagaren faktisk möjlighet till rättslig prövning i enlighet med villkoren i detta direktiv.
- (11) Rättshjälpen bör omfatta juridisk rådgivning i syfte att nå en uppgörelse innan rättsliga förfaranden inleds, juridiskt bistånd för att driva ett mål vid en domstol och företrädas vid domstol samt bidrag till eller befrielse från rättegångskostnaderna.
- (12) Det överläts åt lagstiftningen i den medlemsstat där domstolen är belägen eller där verkställighet begärs att avgöra om rättegångskostnaderna omfattar de av motpartens kostnader som rättshjälpsmottagaren åläggs att betala.
- (13) Alla unionsmedborgare skall, oavsett var de har sin hemvist eller vanliga vistelseort på en medlemsstats territorium, ha möjlighet att erhålla rättshjälp i gränsöverskridande tvister om de uppfyller villkoren i detta direktiv. Detta gäller även medborgare i tredje land vilka vistas lagligen i en medlemsstat.

⁽¹⁾ EGT C 103 E, 30.4.2002, s. 368.⁽²⁾ Yttrande avgivet den 25 september 2002 (ännu ej offentliggjort i EGT).⁽³⁾ EGT C 221, 17.9.2002, s. 64.

- (14) Medlemsstaterna bör ha rätt att själva fastställa de gränsvärden över vilka en person skall anses själv kunna bära rättegångskostnaderna enligt villkoren i detta direktiv. Dessa gränsvärden skall fastställas mot bakgrund av olika objektiva faktorer, t.ex. inkomster, kapital eller familjesituation.
- (15) Detta direktivs syfte kan dock inte uppnås om inte rättshjälpsökande ges möjlighet att visa att de inte kan bära rättegångskostnaderna trots att deras tillgångar överstiger det gränsvärde som bestämts av den medlemsstat där den behöriga domstolen är belägen. Vid bedömningen av huruvida rättshjälp skall beviljas på denna grund kan myndigheterna i den medlemsstat där den behöriga domstolen är belägen beakta information avseende huruvida den rättshjälpsökande uppfyller de ekonomiska urvalskriterierna i den medlemsstat där denne har sin hemvist eller vanliga vistelseort.
- (16) Möjligheten att i det enskilda fallet utnyttja andra mekanismer som ger faktisk möjlighet till rättslig prövning utgör inte en form av rättshjälp. Utnyttjandet av en sådan möjlighet kan emellertid motivera ett antagande om att personen i fråga kan bära rättegångskostnaderna trots sin ogynnsamma ekonomiska situation.
- (17) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att avvisa ansökningar om rättshjälp om den rättsliga talan är uppenbart oggrundad eller på grund av omständigheterna i målet, förutsatt att juridisk rådgivning erbjuds och att möjligheterna till rättslig prövning garanteras. När medlemsstaterna fattar beslut om det välgrundade i en ansökan, får de avslå ansökningar om rättshjälp, om den rättssökande begär skadestånd för ryktesspridning men inte har lidit något materiellt eller finansiellt avbräck eller om ansökan gäller ett anspråk med direkt anknytning till den rättssökandes näringsverksamhet som egen företagare eller egenanställd.
- (18) Varken den komplicerade karaktären hos medlemsstaternas rättssystem eller skillnader dem emellan eller de kostnader som hänger samman med en tvists gränsöverskridande karaktär bör utgöra ett hinder för möjligheten till rättslig prövning. Rättshjälpen bör därför täcka de kostnader som direkt hänger samman med en tvists gränsöverskridande karaktär.
- (19) Vid överväganden om huruvida en person måste inställa sig vid domstolen bör en medlemsstats domstolar fullt ut beakta de möjligheter som erbjuds genom förordning (EG) nr 1206/2001 av den 28 maj 2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur⁽¹⁾.
- (20) Om rättshjälp beviljas måste den täcka hela förfarandet, inbegripet kostnader i samband med att domen verkställs; rättshjälpsmottagaren bör erhålla fortsatt rättshjälp om antingen motparten eller rättshjälpsmottagaren överklagar domen, så länge som de villkor som har anknytning till de ekonomiska tillgångarna och det tvisten rör är uppfyllda.
- (21) Rättshjälp måste beviljas på samma villkor oavsett om det rör sig om traditionella domstolsförfaranden eller förfaranden utanför domstol, t.ex. medling, i de fall där lagstiftningen kräver anlitan av sådana förfaranden eller där sådana förfaranden har anvisats av en domstol.
- (22) Rättshjälp bör även beviljas för att verkställa officiella handlingar (actes authentiques) i en annan medlemsstat i enlighet med villkoren i detta direktiv.
- (23) Eftersom rättshjälp beviljas av den medlemsstat där den behöriga domstolen är belägen eller där verkställighet begärs, med undantag för juridisk rådgivning om den rättshjälpsökande inte har sin hemvist eller vanliga vistelseort i den medlemsstat där domstolen finns, skall den medlemsstaten tillämpa sin egen lagstiftning, i enlighet med principerna i detta direktiv.
- (24) Det är lämpligt att rättshjälp beviljas eller vägras av behörig myndighet i den medlemsstat där domstolen är belägen eller där en dom skall verkställas. Detta är fallet både när domstolen prövar målet i sak och då den först måste avgöra om den är behörig.
- (25) Det civilrättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna bör organiseras så att informationen till allmänhet och jurister främjas och översändandet av ansökningar om rättshjälp från en medlemsstat till en annan förenklas och påskyndas.
- (26) De underrättelse- och förmedlingsmekanismer som det föreskrivs om i detta direktiv är utformade med mekanismerna i den europeiska överenskommelsen om översändande av ansökningar om rättshjälp, vilken undertecknades i Strasbourg 1977, nedan kallad "1977 års överenskommelse", som direkt förebild. Till skillnad från i 1977 års överenskommelse fastställs en tidsfrist för översändande av ansökningar om rättshjälp. En relativt kort tidsfrist bidrar till att rättsväsendet fungerar på avsett sätt.
- (27) Den information som överlämnas enligt detta direktiv bör omfattas av skydd. Eftersom Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter⁽²⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/66/EG av den 15 december 1997 om behandling av personuppgifter och skydd för privatlivet inom telekommunikationsområdet⁽³⁾ är tillämpliga finns det inget behov av specifika bestämmelser om skydd av uppgifter i detta direktiv.

(1) EGT L 174, 27.6.2001, s. 1.

(2) EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

(3) EGT L 24, 30.1.1998, s. 1.

- (28) Ett standardformulär för ansökningar om rättshjälp och för översändande av ansökningar om rättshjälp i samband med gränsöverskridande tvister kommer att bidra till att göra förfarandena enklare och snabbare.
- (29) Vidare bör dessa ansökningsformulär och nationella ansökningsformulär finnas tillgängliga på europeisk nivå genom det europeiska rättsliga nätverkets informations-system, som inrättades i enlighet med rådets beslut 2001/470/EG ⁽¹⁾.
- (30) De åtgärder som krävs för att genomföra detta direktiv bör antas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter ⁽²⁾.
- (31) Det bör anges att fastställandet av miniminormer vid gränsöverskridande tvister inte hindrar medlemsstaterna från att tillämpa mer gynnsamma bestämmelser gentemot rättshjälpsökande och -rättshjälps mottagare.
- (32) 1977 års överenskommelse och tilläggsprotokollet till den europeiska överenskommelsen om översändande av ansökningar om rättshjälp, undertecknat i Moskva 2001, skall även fortsättningsvis tillämpas på förbindelserna mellan medlemsstaterna och de tredje länder som är parter i överenskommelsen eller protokollet. Däremot har detta direktiv företräde framför bestämmelserna i överenskommelsen i fråga om förbindelserna mellan medlemsstaterna.
- (33) I enlighet med artikel 3 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, fogat till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, har dessa stater meddelat att de önskar delta i antagandet av detta direktiv.
- (34) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokollet om Danmarks ställning, fogat till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som varken är bindande för eller tillämpligt i Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

RÄCKVIDD OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Syfte och räckvidd

1. Detta direktiv syftar till att förbättra möjligheterna till rättslig prövning i gränsöverskridande tvister genom att fastställa gemensamma minimiregler för rättshjälp i sådana tvister.

2. Direktivet skall tillämpas i gränsöverskridande tvister på privaträttens område, oavsett domstolens karaktär. Det omfattar i synnerhet inte skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor.

3. I detta direktiv avses med termen "medlemsstat" samtliga medlemsstater med undantag av Danmark.

Artikel 2

Gränsöverskridande tvister

1. I detta direktiv avses med "gränsöverskridande tvist" en tvist där den part som ansöker om rättshjälp inom ramen för detta direktiv har sin hemvist eller vanliga vistelseort i en annan medlemsstat än den medlemsstat där domstolen är belägen eller där avgörandet skall verkställas.

2. I vilken medlemsstat en part har sin hemvist skall avgöras i enlighet med artiklarna 59 och 60 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ⁽³⁾.

3. Den relevanta tidpunkten för att avgöra om det föreligger en gränsöverskridande tvist är när ansökan lämnas in i enlighet med detta direktiv.

KAPITEL II

RÄTT TILL RÄTTSHJÄLP

Artikel 3

Rätt till rättshjälp

1. Fysiska personer som är inblandade i en tvist som omfattas av detta direktiv skall ha rätt till tillräcklig rättshjälp för att säkerställa att de får faktisk möjlighet till rättslig prövning i enlighet med villkoren i detta direktiv.

2. Rättshjälp skall anses vara tillräcklig när den garanterar

a) juridisk rådgivning i avsikt att nå en uppgörelse innan ett rättsligt förfarande inleds,

b) rättshjälp och representation vid domstol samt befrielse från eller bidrag till rättegångskostnaderna för rättshjälpsmottagaren, inbegripet de kostnader som avses i artikel 7 och arvoden till personer som fått i uppdrag av domstolen att vidta åtgärder under förfarandet.

I de medlemsstater där den förlorande parten är skyldig att betala motpartens kostnader skall rättshjälpen, om rättshjälpsmottagaren förlorar målet, omfatta motpartens kostnader, under förutsättning att dessa kostnader skulle ha täckts av rättshjälpen om rättshjälpsmottagaren hade haft sin hemvist eller vanliga vistelseort i den medlemsstat där domstolen är belägen.

⁽¹⁾ EGT L 174, 27.6.2001, s. 25.

⁽²⁾ EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.

⁽³⁾ EGT L 12, 16.1.2001, s. 2. Förordningen ändrad genom kommissionens förordning (EG) nr 1496/2002 (EGT L 225, 22.8.2002, s. 13).

3. Medlemsstaterna behöver inte tillhandahålla rättshjälp eller representation vid domstol i förfaranden som är speciellt anpassade för att parterna själva skall kunna föra sin talan, utom när domstolen eller någon annan behörig myndighet beslutar annorlunda i syfte att sörja för parternas likställdhet eller med hänsyn till fallets komplexitet.

4. Medlemsstaterna får begära att rättshjälpsmottagarna skall bidra till kostnaderna för förfarandet i rimlig omfattning med beaktande av villkoren i artikel 5.

5. Medlemsstaterna får föreskriva att den behöriga myndigheten får besluta att rättshjälpsmottagarna skall vara skyldiga att återbetala kostnaderna för rättshjälp helt eller delvis, om deras ekonomiska situation har förbättrats betydligt eller om beslutet om att bevilja rättshjälp har fattats på grundval av oriktiga uppgifter från rättshjälpsmottagaren.

Artikel 4

Icke-diskriminering

Medlemsstaterna skall utan diskriminering bevilja rättshjälp till unionsmedborgare och till medborgare i tredje land vilka vistas lagligen i en medlemsstat.

KAPITEL III

VILLKOR FÖR RÄTTSHJÄLPEN OCH DESS OMFATTNING

Artikel 5

Villkor beträffande ekonomiska tillgångar

1. Medlemsstaterna skall bevilja rättshjälp till de personer som avses i artikel 3.1 och som på grund av sin ekonomiska situation helt eller delvis saknar förmåga att bära kostnaderna för de förfaranden som avses i artikel 3.2, för att ge dem faktisk möjlighet till rättslig prövning.

2. En persons ekonomiska situation skall bedömas av den behöriga myndigheten i den medlemsstat där domstolen är belägen, med hänsyn till olika objektiva faktorer, såsom inkomst, kapital eller familjesituation, samt en bedömning av tillgångarna hos personer som är ekonomiskt beroende av den sökande.

3. Medlemsstaterna får fastställa gränsvärden, över vilka den rättshjälpsökande anses själv helt eller delvis kunna bära kostnaderna för de förfaranden som anges i artikel 3.2. Gränsvärdena skall fastställas på grundval av de kriterier som anges i punkt 2 i denna artikel.

4. De gränsvärden som fastställts i enlighet med punkt 3 i denna artikel får inte hindra rättshjälpsökande som befinner sig över gränsvärdena från att beviljas rättshjälp om de visar att de inte kan bära kostnaderna för de förfaranden som avses i artikel 3.2 på grund av skillnader i levnadskostnaderna mellan den medlemsstat där den rättshjälpsökande har sin hemvist eller vanliga vistelseort och den medlemsstat där den behöriga domstolen är belägen.

5. Rättshjälp behöver inte beviljas de rättshjälpsökande i den mån de i det enskilda fallet har faktisk tillgång till ett annat alternativ som täcker kostnaderna för de förfaranden som avses i artikel 3.2.

Artikel 6

Villkor med anknytning till grunden för tvisten

1. Medlemsstaterna får föreskriva att en ansökan om rättshjälp avseende en talan som förefaller uppenbart ogrundad får avslås av de behöriga myndigheterna.

2. När inledande juridisk rådgivning har tillhandahållits får ytterligare rättshjälp vägras eller rättshjälp förklaras upphöra på grund av omständigheterna i målet, så länge som möjligheten till rättslig prövning säkerställs.

3. Vid beslut om det välgrundade i en ansökan skall medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 5, beakta den enskilda tvistens betydelse för den rättssökande men får även beakta tvistens art när den rättssökande begär skadestånd för ryktesspridning men inte har lidit något materiellt eller ekonomiskt avbräck eller när ansökan gäller ett anspråk med direkt anknytning till den rättshjälpsökandes näringsverksamhet som egen företagare eller egenanställd.

Artikel 7

Kostnader i samband med tvistens gränsöverskridande karaktär

Rättshjälp som beviljas i den medlemsstat där domstolen är belägen skall täcka följande kostnader som direkt hänger samman med tvistens gränsöverskridande karaktär:

- a) Tolkning.
- b) Översättning av de handlingar som domstolen eller den behöriga myndigheten kräver och som rättshjälpsmottagaren lämnat in och som är nödvändiga för att avgöra tvisten.
- c) Resekostnader som den rättshjälpsökande skall betala när de personer som berörs av förandet av rättshjälpsökandens talan är ålagda i lag eller av domstolen i den medlemsstaten att personligen närvara vid förhandlingarna och domstolen beslutar att den annars inte kan höra de berörda personerna på ett tillfredsställande sätt.

Artikel 8

Kostnader som skall betalas av den medlemsstat där den rättshjälpsökande har sin hemvist eller vanliga vistelseort

Den medlemsstat där den rättshjälpsökande har sin hemvist eller vanliga vistelseort skall tillhandahålla den rättshjälp enligt artikel 3.2 som behövs för att täcka

- a) de kostnader som har uppstått i samband med hjälp av en lokal advokat eller någon annan person som är behörig att ge juridisk rådgivning enligt lag i medlemsstaten, till dess att ansökan om rättshjälp i enlighet med detta direktiv har mottagits av den medlemsstat där domstolen är belägen,
- b) översättning av ansökan och de kompletterande handlingar som krävs när ansökan lämnas in till myndigheterna i den medlemsstaten.

Artikel 9

Rättshjälpens kontinuitet

1. Rättshjälp skall även fortsättningsvis helt eller delvis beviljas rättshjälpsmottagare för att täcka kostnaderna för att en dom verkställts i den medlemsstat där domstolen är belägen.
2. En rättshjälpsmottagare som erhållit rättshjälp i den medlemsstat där den behöriga domstolen är belägen skall erhålla rättshjälp i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstat där erkännande och verkställighet begärs.
3. Rättshjälp skall även fortsättningsvis vara möjlig om ett överklagande görs antingen mot eller av en rättshjälpsmottagare om inte annat följer av bestämmelserna i artiklarna 5 och 6.
4. Medlemsstaterna får föreskriva att en ansökan när som helst under processen får omprövas på grundval av artiklarna 3.3, 3.5, 5 och 6, inbegripet de förfaranden som avses i punkterna 1–3 i denna artikel.

Artikel 10

Förfaranden utanför domstol

Rättshjälp skall även beviljas när en tvist löses genom förfaranden utanför domstol, på de villkor som anges i detta direktiv, om lagen kräver att parterna skall anlita sådana förfaranden eller om de tvistande parterna anvisats sådana förfaranden av en domstol.

Artikel 11

Officiella handlingar (actes authentiques)

Rättshjälp skall beviljas för verkställighet av officiella handlingar (actes authentiques) i en annan medlemsstat på de villkor som anges i detta direktiv.

KAPITEL IV

FÖRFARANDE

Artikel 12

Myndighet som beviljar rättshjälp

Rättshjälp skall beviljas eller vägras av den behöriga myndigheten i den medlemsstat där domstolen är belägen utan att detta påverkar vad som anges i artikel 8.

Artikel 13

Inlämnande och översändande av ansökningar om rättshjälp

1. Ansökningar om rättshjälp kan antingen inlämnas till
  - a) den behöriga myndigheten i den medlemsstat i vilken den sökande har sin hemvist eller vanliga vistelseort (översändande myndighet), eller

b) den behöriga myndigheten i den medlemsstat i vilken domstolen är belägen eller där avgörandet skall verkställas (mottagande myndighet).

2. Ansökningar om rättshjälp skall göras och kompletterande handlingar översättas till

- a) något av de officiella språken i den medlemsstat där den mottagande myndigheten finns och som motsvarar något av språken i gemenskapens institutioner, eller
- b) något annat språk som den medlemsstaten har angivit att den kan godta i enlighet med artikel 14.3.

3. De behöriga översändande myndigheterna får fatta beslut om att vägra att översända en ansökan som uppenbart

- a) är ogrundad, eller
- b) faller utanför direktivets räckvidd.

De villkor som anges i artikel 15.2 och 15.3 skall gälla för sådana beslut.

4. Den behöriga översändande myndigheten skall bistå den sökande och se till att ansökan åtföljs av alla kompletterande handlingar som den vet är nödvändiga för att ansökan skall prövas. Den skall också bistå den sökande med att tillhandahålla nödvändig översättning av de kompletterande handlingarna i enlighet med artikel 8 b.

Den behöriga översändande myndigheten skall översända ansökan till den behöriga mottagande myndigheten i den andra medlemsstaten senast 15 dagar efter det att myndigheten har mottagit en vederbörligen ifylld ansökan på något av de språk som avses i punkt 2, och kompletterande handlingar, vid behov översatta till något av dessa språk.

5. För handlingar som översänds enligt detta direktiv skall ingen legalisering eller likvärdig formalitet krävas.

6. Medlemsstaterna får inte begära någon ersättning för de tjänster som tillhandahålls enligt punkt 4. Den medlemsstat där den rättshjälpssökande har sin hemvist eller vanliga vistelseort får föreskriva att den sökande skall betala tillbaka kostnader för översättning som den behöriga översändande myndigheten svarat för om ansökan om rättshjälp avslås av den behöriga myndigheten.

Artikel 14

Behöriga myndigheter och språk

1. Medlemsstaterna skall utse den eller de myndigheter som skall vara behöriga att översända (översändande myndigheter) och ta emot (mottagande myndigheter) ansökan.

2. Varje medlemsstat skall informera kommissionen om
  - namn på och adress till de behöriga mottagande eller översändande myndigheter som anges i punkt 1,
  - vilka geografiska områden deras behörighet omfattar,

- vilka möjligheter myndigheterna har att ta emot ansökningar,
- vilka språk som kan användas vid ifyllandet av ansökan.

3. Medlemsstaterna skall meddela kommissionen vilket eller vilka andra officiella språk i gemenskapens institutioner, utöver det eller de egna, som kan användas hos den mottagande myndigheten vid ifyllandet av sådana rättshjälpsansökningar som skall tas emot i enlighet med detta direktiv.

4. Medlemsstaterna skall meddela kommissionen de uppgifter som anges i punkterna 2 och 3 före den 30 november 2004. Alla senare ändringar av sådana uppgifter skall anmälas till kommissionen senast två månader innan ändringen träder i kraft i den medlemsstaten.

5. De uppgifter som avses i punkterna 2 och 3 skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 15

Handläggning av ansökningar

1. De nationella myndigheter som är behöriga att fatta beslut om rättshjälp skall säkerställa att den rättshjälpsökande hålls fullt informerad om handläggningen av ansökningen.
2. Om ansökningar avslås helt eller delvis, skall skälen för avslaget redovisas.
3. Medlemsstaterna skall ge möjlighet till omprövning eller överklagande av beslut om att avslå ansökningar om rättshjälp. Medlemsstaterna får undanta fall där en begäran om rättshjälp har avslagits av en domstol mot vars avgörande i sak det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning eller av en appellationsdomstol.
4. När överklaganden av ett beslut om att vägra rättshjälpen eller förklara att denna upphör enligt artikel 6 är av administrativt slag, skall de alltid i sista hand kunna prövas av domstol.

Artikel 16

Standardformulär

1. För att underlätta översändandet av ansökningar om rättshjälp skall ett standardformulär för ansökningar och för översändande av sådana ansökningar fastställas enligt det rådgivande förfarande som anges i artikel 17.

2. Standardformuläret för översändande av ansökningar om rättshjälp skall utarbetas senast den 30 maj 2003.

Standardformuläret för ansökningar om rättshjälp skall utarbetas senast den 30 november 2004.

KAPITEL V

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 17

Kommitté

1. Kommissionen skall biträdas av en kommitté.
2. När det hänvisas till denna punkt, skall artiklarna 3 och 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas.
3. Kommittén skall själv anta sin arbetsordning.

Artikel 18

Information

De behöriga nationella myndigheterna skall samarbeta för att informera allmänhet och jurister om de olika rättshjälpsystemen, särskilt genom det europeiska rättsliga nätverket, som inrättades genom rådets beslut 2001/470/EG.

Artikel 19

Förmånligare bestämmelser

Detta direktiv skall inte hindra medlemsstaterna från att införa bestämmelser som är mer förmånliga för rättshjälpsökande och rättshjälpsmottagare.

Artikel 20

Förhållande till andra instrument

Medlemsstaterna emellan, och i de frågor där det är tillämpligt, skall detta direktiv äga företräde framför bestämmelser i bilaterala och multilaterala avtal som ingåtts av medlemsstaterna, inbegripet

- a) Den europeiska överenskommelsen om översändande av ansökningar om rättshjälp, vilken undertecknades i Strasbourg 1977, ändrad genom tilläggsprotokollet till den europeiska överenskommelsen om översändande av ansökningar om rättshjälp, undertecknat i Moskva 2001,
- b) Haagkonvention av den 25 oktober 1980 om internationell rättshjälp.

Artikel 21

Införlivande med nationell lagstiftning

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra förordningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 30 november 2004 med undantag för artikel 3.2 a i direktivet där införlivandet i nationell lagstiftning skall äga rum senast den 30 maj 2006. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 22

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 23

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Bryssel den 27 januari 2003.

På rådets vägnar

G. PAPANDREOU

Ordförande
